

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט גבוה לצדק

בג"ץ 6231/08

בפני :
כבוד המשנה לנשיאה א' ריבלין
כבוד השופט א' גרוניס
כבוד השופט י' דנציגר

העותרים :
1. יואב יצחק
2. עגל הזהב עיתונות בע"מ

נגד

המשיבים :
1. ראש ממשלת ישראל אהוד אולמרט
2. היועץ המשפטי לממשלה מני מזוז

עתירה למתן צו על תנאי

בשם העותרים : בעצמם
בשם המשיב 1 : עו"ד אלי זהר
בשם המשיב 2 : עו"ד אסנת מנדל
עו"ד גלעד שירמן

פסק-דין

השופט א' גרוניס:

1. בגדר העתירה שלפנינו מבקשים העותרים כי בית משפט זה יורה למשיב 2 (להלן - היועץ המשפטי לממשלה או היועץ) ליתן טעם מדוע לא יכריז על נבצרותו הזמנית של המשיב 1 (להלן - ראש הממשלה) למלא את תפקידו, על מנת שניתן יהיה לחוקרו מדי יום בגדר החקירות התלויות ועומדות נגדו. לחלופין עותרים הם כי היועץ ייתן טעם מדוע לא יורה לראש הממשלה להתייצב לחקירות במשטרה על פי הצורך.

2. נגד ראש הממשלה מתנהלות מספר חקירות משטרה. לטענת העותרים, אופן התנהלותו של ראש הממשלה ביחס לחקירות אלו לוקה בפגמים שונים. בין היתר מציינים הם, כי ראש הממשלה אינו נענה לבקשות מטעם רשויות האכיפה בכל הנוגע

למועדים ולפרקי הזמן בהם ייחקר. באופן זה מעכב ראש הממשלה, כך על פי הנטען, את התקדמות החקירות נגדו. על רקע האמור סבורים העותרים, כי אין מנוס מהכרזה של היועץ על נבצרות זמנית של ראש הממשלה למלא את תפקידו לתקופה קצובה, אשר במהלכה יעמיד עצמו ראש הממשלה לרשות החוקרים לצורך גביית הודעותיו בחקירות השונות המתנהלות נגדו. העותר 1 פנה ליועץ ביום 27.5.08 בסוגיה הנזכרת, אולם לדבריו לא זכה למענה עד למועד הגשת העתירה דנא. עם זאת, צירפו העותרים לעתירתם מכתב מעוזרו של היועץ המשפטי לממשלה הנושא תאריך 5.6.08 והמופנה לפונים אחרים, בגדרו הובעה עמדה הדוחה, בשלב זה, התערבות משפטית בשאלת המשך כהונתו של ראש הממשלה.

3. בתגובתו לעתירה מציין היועץ המשפטי לממשלה, כי מצב בו מתנהלות נגד ראש ממשלה מכהן מספר חקירות פליליות אכן עשוי לעורר שאלות באשר למידת יכולתו למלא את תפקידו, הן בהיבט של יכולתו להקדיש את מלוא זמנו ומרצו לתפקיד והן בהיבט של פגיעה באמון הציבור. עם זאת סבור היועץ, כי למצער בשלב הנוכחי, "...שאלת 'נבצרות' ראש הממשלה מלהמשיך בכהונתו, אינה עניין להכרעה משפטית, אלא עניין לראש הממשלה ולמערכת הפוליטית והציבורית לענות בו". עוד מציין היועץ, כי ההכרעה בדבר קיומה של נבצרות מסורה, בראש ובראשונה, בידי בעל התפקיד עצמו, וזאת למעט מצבים בהם קיימת מניעה אובייקטיבית לכך או מקום בו הדין קובע במפורש את זהותו של הגורם המוסמך להורות בדבר קיומה של נבצרות. לעניין התייצבותו של ראש הממשלה לחקירות מציין היועץ, כי הלה מחויב להעמיד עצמו לרשות גורמי החקירה על פי בקשתם, בהתאם לצורכי החקירה ותוך זמן סביר. לדבריו, המשטרה אכן נתקלת בקשיים לא מבוטלים בתיאום מועדי חקירותיו של ראש הממשלה. בתגובתו של ראש הממשלה לעתירה נטען, כי הוא ממלא את מכלול מטלותיו חרף החקירות המתנהלות נגדו וכי לא נבצר ממנו למלא את תפקידו. עוד צוין, כי חקירותיו מתקיימות בתיאום עם גורמי אכיפת החוק, בהתחשב בצורכי החקירה ובלוח הזמנים שלו. בעקבות תגובתו של היועץ לעתירה, הגישו העותרים בקשה בגדרה ביקשו, בין היתר, להורות לראש הממשלה להעמיד לעיון בית המשפט עותק מיומן פגישותיו לחודש יולי 2008. זאת, על מנת שבית המשפט ייווכח כי אי היענותו הנטענת לדרישות רשויות האכיפה באשר למועדי החקירה, אינה נובעת מלוח זמנים עמוס אלא מהתחמקות גרידא.

4. הוראת הדין המסדירה את סוגיית נבצרותו הזמנית של ראש ממשלה למלא את תפקידו, מצויה בסעיף 16(ב) לחוק יסוד: הממשלה:

...” (ב) נבצר מראש הממשלה זמנית למלא את תפקידו, ימלא את מקומו ממלא מקום ראש הממשלה; חלפו 100 ימים רצופים שבהם כיהן ממלא מקום ראש הממשלה במקום ראש הממשלה והוא לא חזר למלא את תפקידו, יראוהו כמי שנבצר ממנו דרך קבע למלא את תפקידו.”

עינינו הרואות, כי ההוראה הנזכרת אינה קובעת באילו נסיבות ייחשב ראש הממשלה כמי שנבצר ממנו זמנית למלא את תפקידו וכן מי מוסמך להכריז על נבצרותו הזמנית של ראש הממשלה. מוכנים אנו להניח, כי צודק היועץ בטענתו לפיה ההוראה אינה מוגבלת אך לנבצרות זמנית מטעמי בריאות אלא עשויה לחול במגוון נסיבות, ביניהן קיומן של חקירות פליליות נגד ראש הממשלה (השוו, בג"ץ 7466/06 מרזל נ' נשיא המדינה (לא פורסם, 13.9.06)). עוד מניחים אנו, מבלי להכריע בדבר, כי בנסיבות המתאימות מוסמך היועץ המשפטי לממשלה להכריז על נבצרות זמנית של ראש הממשלה. הכרזה כאמור אכן ארעה בעקבות השינוי הפתאומי במצב בריאותו של ראש הממשלה לשעבר אריאל שרון (ראו, בג"ץ 2655/06 לאור נ' היועץ המשפטי לממשלה (לא פורסם, 27.3.06)). אף אם כך הוא, הרי ברי כי הכרזה כאמור על רקע קיומה של חקירה פלילית נגד ראש ממשלה, הינה פעולה חריגה אשר תיעשה אך במקרים נדירים ויוצאי דופן. משעיינו בעתירה ובתגובות לה הגענו לכלל מסקנה, כי לא קמה עילה להתערב בקביעתו של היועץ לפיה לעת הזו יש להותיר את סוגית נבצרותו הזמנית של ראש הממשלה במישור הציבורי-פוליטי ואין מקום לקביעה משפטית מטעמו בסוגיה זו. אף לא ראינו לנכון להיענות לבקשת העותרים בעניין יומנו של ראש הממשלה. היועץ מציין כאמור, כי המשטרה נתקלה בקשיים לא מבוטלים בתאום מועדי חקירותיו של ראש הממשלה; אם יתברר בהמשך שהתנהלותו של ראש הממשלה אינה מאפשרת את עריכתן של החקירות הפליליות נגדו באופן ראוי, אפשר שיהא מקום להכרזה של היועץ המשפטי לממשלה בדבר נבצרותו הזמנית של ראש הממשלה. כאמור, משלא ראינו בשלב זה עילה להתערב בהחלטתו של היועץ, אין אנו נדרשים להכריע בשאלת היקף סמכותו מכוח סעיף 16(ב) לחוק יסוד: הממשלה. נוסף עוד, כי לא ראינו מקום להיעתר אף לסעד החלופי המבוקש. חזקה על היועץ ועל רשויות אכיפת החוק שיקבעו את מועדי חקירתו של ראש הממשלה בהתאם לצורכי החקירה וליתר השיקולים הנוגעים לעניין, וביניהם האילוצים הייחודיים הנובעים מהתפקיד. ברי, כי ליועץ המשפטי לממשלה הכוח והסמכות גם בנושא מועדי החקירה וכי על ראש הממשלה לשתף פעולה עם גורמי החקירה ולפעול כמתחייב בנסיבות המורכבות.

5. בכפוף להערוטינו האמורות, העתירה נדחית.

ניתן היום, ג' באב התשס"ח (4.8.2008).

ש ו פ ט

ש ו פ ט

המשנה לנשיאה

העותק כפוף לשינויי עריכה וניסוח. 08062310_S02.doc גק
מרכז מידע, טל' 02-6593666 ; אתר אינטרנט, www.court.gov.il